

پاپ اسمیر (غربالگری سرطان دهانه رحم)

هدف اصلی از انجام این آزمایش تجسس تغییرات سلولی پیش سرطانی، سرطانی و تشخیص سرطان دهانه رحم در مراحل اولیه است. برخی عفونتهای میکروبی، قارچی و ویروسی رحم نیز در این آزمایش تشخیص داده می شوند.

روش معمول برای گرفتن نمونه، نمونه برداری از سلولهای پوششی دهانه رحم با استفاده از اسپاچولای چوبی یا برس مخصوص است.

امروزه از روش (Liquid Based-LBC) جهت انجام تست پاپ اسمیر استفاده میکنند. به این صورت که سر اسپاچولا یا برس در ظرف حاوی محلول نگهدارنده ی خاص انداخته می شود و سپس این ظرف برای تهیه لام و رنگ آمیزی به آزمایشگاه ارسال می گردد. نمونه LBC ب استفاده از روش خاصی آماده و اسمیر تهیه می شود. اسمیر به روش پاپ رنگ آمیزی و توسط سیتوتکنولوژیست یا پاتولوژیست در زیر میکروسکوپ بررسی می شود.

در بررسی میکروسکوپی علاوه بر تغییرات سلولی، وجود عفونتهای میکروبی، قارچی و ویروسی نیز مورد توجه قرار میگیرند.

برخی سوشهای HPV (ویروس پاپیلوم انسانی و عامل عفونت مقاربتی نسبتا شایع) با افزایش خطر ایجاد سرطان دهانه رحم همراهند. در صورت مشکوک یا مثبت بودن پاپ اسمیر از نظر عفونت با ویروس HPV، آزمایش PCR برای تشخیص HPV DNA انجام میشود.

چه زمانی آزمایش پاپ انجام شود؟

تعداد دفعات آزمایش بر حسب سن و شرایط عمومی افراد فرق می کند.

توصیه میشود پاپ اسمیر از سن ۲۱ تا ۶۵ سالگی هر سه سال یک بار انجام شود.

بین سن ۳۰ تا ۶۵ سالگی توصیه میشود که هر ۵ سال یکبار آزمایش HPV-DNA همراه تست پاپ انجام شود.

در موارد زیر انجام پاپ اسمیر به دفعات بیشتری توصیه میشود:

- ۱- فرد مبتلا به ایدز (HIV)
- ۲- افراد با ضعف سیستم ایمنی
- ۳- در افرادی که مادرشان در دوران بارداری دی اتیل استیل بسترول (diethylstilbestrol) مصرف کرده اند.
- ۴- افراد با سابقه CIN (Cervical intraepithelial neoplasm)
- ۵- در صورت باردار شدن
- ۶- بروز خونریزی غیر طبیعی، درد، زخم، ترشح و خارش

تفسیر نتایج آزمایش

- منفی شدن نتیجه به معنی طبیعی بودن سلولها و عدم وجود عفونت است.
 - نامطلوب (undesirable): به معنی عدم کفایت و نامناسب بودن نمونه است.
 - خوش خیم (benign): غیر سرطانی
 - تغییرات غیر طبیعی در سلولها که علت آن معلوم نیست.
 - آسکوس (ASCUS): وجود سلولهای آتیپیک با درجه اهمیت نامعلوم در سلولهای سطحی قسمت خارجی دهانه رحم (exocervix)
 - آگکوس (AGCUS): وجود سلولهای آتیپیک با درجه اهمیت نامعلوم در سلولهای سطحی قسمت داخلی دهانه رحم (endocervix)
 - در صورت گزارش ASCUS معمولا آزمایش DNA برای تشخیص عفونت با HPV انجام میشود.
 - تغییرات سلولی خفیف (low grade): اغلب به دلیل عفونت با HPV
 - تغییرات سلولی شدید (High grade): ممکن است به سرطان منجر شود.
 - سرطان سلولهای سنگفرشی یا اسکواآموز (SCC) یا ادنو کارسینوم (ADC)
- نتیجه غیر طبیعی آزمایش پاپ اسمیر در یک نوبت، قطعا به معنی وجود بدخیمی نیست، زیرا سلولهای پوششی دهانه رحم به طور مرتب در حال ترمیم هستند و اغلب ممکن است تغییرات سلولی بدون درمان خاصی از بین بروند. معمولا آزمایش به فاصله ۲ تا ۶ ماه تکرار میشود تا تغییرات سلولی ارزیابی شود.

علل عمده افزایش خطر ابتلا به سرطان دهانه رحم :

عفونت با ویروس HPV شایعترین عامل مستعد کننده برای ابتلا به سرطان دهانه رحم است. برای تشخیص آزمایش مولکولی جهت تشخیص ژنوم ویروس انجام میشود. برای پیشگیری از عفونت می توان واکسن زد. واکسیناسیون در سه نوبت و طی ۶ ماه (صفر - ۲ ماه و ۶ ماه از اولین واکسیناسیون) انجام میشود که بهتر است قبل از شروع فعالیت جنسی انجام شود.

ازدواج در سن پایین، کشیدن سیگار، مصرف در اتیل استیل بسترول، ابتلا به عفونتهای مقاربتی مثل هرپس و HIV و داشتن پارتنرهای متعدد جنسی از دیگر عوامل افزایش خطر ابتلا به سرطان دهانه رحم هستند.

سرطان دهانه رحم، بیماری پیشرونده، ولی با سرعت بسیار کم است و سالها طول می کشد تا از ناحیه اولیه فراتر برود. به همین دلیل است که با معاینات منظم و انجام آزمایش پاپ اسمیر می توان آن را در مراحل پیش سرطانی تشخیص داده و به طور کامل درمان نمود.

تکرار آزمایش

تکرار آزمایشات غربالگری از کشوری به کشور دیگر متفاوت است، ولی معمولاً توصیه میشود پس از اولین آمیزش جنسی، غربالگری پاپ اسمیر انجام شود و بعد از آن بطور منظم، هر سه سال یکبار تا سن ۶۵ سال تست پاپ انجام شده و بعد از آن در صورت منفی بودن نتایج تستهای قبلی، نیازی به غربالگری نیست. در خانمهایی که به دلیل غیر از کارسینوما، هیستریکتومی (برداشتن رحم) شده اند، پاپ اسمیر ضرورتی ندارد. در خانمهای زیر ۲۰ سال اکثر تغییرات برمیگردد در نتیجه باز هم ضرورتی ندارد.

تقریباً ۹۰٪ از عفونتهای HPV در خانمهای زیر ۲۰ سال، خود به خود در عرض دو سال به حالت اول بر میگردد.

شرایط آزمایش

بهترین زمان انجام آزمایش، فاز پرولیفراتیو از چرخه قاعدگی یعنی حدود روز ۱۵ چرخه قاعدگی است. مراجعه کننده باید از یک هفته پیش از کرم یا پماد واژینال و از ۴۸ ساعت قبل از دوش واژینال استفاده نکرده

باشد و همچنین از ۲۴ تا ۴۸ ساعت قبل آمیزش جنسی نداشته باشد و پیش از آزمایش پاپ اسمیر معاینه واژینال نشده باشد.

افراد در معرض خطر ابتلا به سرطان دهانه رحم

References:1- American society of colposcopy & Cervical pathology.(ASCCP)

2- WHO guidelines for screening & treatment of precancerous lesions for cervical cancer prevention

3- کتاب راهنمای جامع تفسیر تست های آزمایشگاهی – تالیف: دکتر حمیده سعادت، مهسا ولد بیگی

گرد آوری شده توسط فرشته مظفری

کارشناس ارشد میکروبیشناسی سلولی مولکولی

بازبینی و نظارت: دکتر رویا رنجبران

دکترای تخصصی آسیب شناسی تشریحی و بالینی